

— зростання обсягу зовнішніх запозичень як на державному, так і на приватному рівнях збільшує залежність національної економіки від зовнішньоекономічних чинників, відволікає значні фінансові ресурси на покриття боргу замість їхнього використання на цілі розвитку національного виробництва.

Отже, з метою вирішення існуючих проблем функціонування фінансових ресурсів держави доцільно удосконалити існуючі інструменти й механізми зростання обсягів фінансових ресурсів та модернізувати процеси розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів держави з метою оптимізації та забезпечення соціально-економічного розвитку держави.

Література:

1. Александрова М. Фінансові ресурси, підходи до розуміння та визначення. Вісник ЖДТУ. 2007. № 1 (39). С. 434 – 438.

2. Григорівський О. В. Фінансові ресурси держави, проблеми та шляхи покращення їх використання. URL: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68203.doc.htm.

3. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: монографія. К.: “НІОС”, 1997. 176 с.

4. Теорія фінансів: підручник / за заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

Гусак Тетяна Ярославівна

*ст. гр. ФУПОМ-21, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.*

ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА РОЗВИТОК ПАЛИВНО -ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Паливно – енергетичний комплекс України (ПЕК) є базисом для розвитку національної економіки, він складається з електроенергетики та паливної промисловості. Навколо об’єктів комплексу утворюються промислові центри і транспортні вузли, що зумовлюють територіальну організацію національного господарства. Проблеми, що виникають у ПЕК, негативно впливають практично на усі види економічної діяльності, адже ПЕК є одним зі стратегічно важливих комплексів, від якого залежить національна безпека держави.

Для вирішення проблем потрібні значні кошти, які виділяються державою. Видатки Державного бюджету на паливно-енергетичний комплекс спрямовуються на фінансування вугільної галузі та інших галузей з видобутку твердого палива, електроенергетичної галузі та інших галузей паливно-енергетичного комплексу.

Розглянемо динаміку зміни та структури таких видатків за 2014 – 2016 роки та планові показники 2017 року із урахуванням внесених змін (див. табл. 1). За даний період такі видатки зазнали значних змін, так у 2014

році їх було профінансовано у сумі 9 335,8 млн. грн., що складало 27,13 % усіх видатків на економічну діяльність. Найбільше коштів було спрямовано на вугільну галузь та інші галузі з видобутку твердого палива (97,7 %), а на електроенергетичну галузь та інші галузі паливно-енергетичного комплексу було виділено приблизно однакову кількість коштів 107,2 млн. грн. (1,1 %) та 111,0 млн. грн. (1,2 %) відповідно. Ці кошти використовували на такі програми, як: «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції», «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості», «Гірничорятувальні заходи на вугледобувних підприємствах» і деякі інші.

За оцінками Е. Дмитренко та О. Кириленко, «...на розвиток енергетики втрачається одна третина всіх державних капіталовкладень, проте наша країна відстає від розвинутих країн у своєму економічному розвитку на 27–30 років. Тому, що енергетичний сегмент паливно-енергетичного комплексу України, створений десятиріччя тому, і був розрахований на дешеві види палива великих запасів Радянського Союзу. В цих умовах при проектуванні та будівництві енергетичних об'єктів принципи ефективного використання енергоресурсів не мали пріоритетного значення» [1].

Таблиця 1

Динаміка та структура видатків Державного бюджету України на паливно-енергетичний комплекс у 2014-2016 роках та планові показники на 2017 рік *

Код ФКВ КБ	Напрями економічної діяльності	2014 рік факт		2015 рік факт		2016 рік факт		2017 рік план	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
0430	Паливно-енергетичний комплекс, всього, в тому числі:	9 335,8	100	1 889,6	100	2 200,4	100	2 498,1	100
0431	Вугільна галузь та інші галузі з видобутку твердого палива	9 117,6	97,7	1 763,5	93,3	2 029,5	92,2	2 247,1	90,0
0433	Електроенергетична галузь	107,2	1,1	15,4	0,8	38,4	1,7	31,1	1,2
0434	Інші галузі паливно-енергетичного комплексу	111,0	1,2	110,7	5,9	132,6	6,0	219,9	8,8

*Складено автором на основі даних [2,3,4,5]

Україна, вступивши до Енергетичного Співтовариства у 2010р., взяла на себе зобов'язання внести зміни до національного енергетичного законодавства стосовно правил ринкової конкуренції, системи ціноутворення, екологічних нормативів діяльності підприємств енергетичного сектору та ін. Так, у 2015 і наступні роки уряд розробив і прийняв дві найважливіших для ПЕК програми:

- концепція «Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015- 2020 роки»
- «Енергетична стратегія України на період до 2035 року».

Проте втілити в життя вище згадані програми завадила в першу чергу анексія Криму та військове втручання Росії на Сході країни.

У видатковій частині державного бюджету 2015 та 2016 років суттєво скорочено обсяги видатків на ПЕК, а саме вони складали: 1 889,6 млн. грн. (5,09 % усіх видатків на економічну діяльність) та 2 200,4 млн. грн. (7,00 % усіх видатків на економічну діяльність) відповідно. Зазначені обсяги фінансування спрямовувались в основному на щорічні потреби у відновлювально-аварійні та запобіжні роботи.

Станом на 2017 рік планові видатки на паливно-енергетичний комплекс із урахуванням внесених змін займають незначну частку із усіх видатків державного бюджету на економічну діяльність (4,98 %), що складає 2 498,1 млн. грн. або на 297,7 млн. грн. більше як у попередньому році, та на 908,5 млн. грн. більше, ніж у 2015 році. Проте, якщо врахувати швидкий темп інфляції, а також ріст курсу долара ця сума є недостатньою для реконструкції, ефективного функціонування та розвитку паливно-енергетичного комплексу України.

На нашу думку, вирішення зазначених проблем лежить в площині трьох варіантів. Перший варіант передбачає обмеженість державної підтримки на часткове покриття витрат із собівартості та відсутність державної підтримки на технічне переоснащення. Перевагою такого варіанту є економія коштів державного бюджету. Негативною стороною даного варіанту є зменшення інвестиційної привабливості вугледобувних підприємств, скорочення обсягів видобутку вугілля, необхідних для забезпечення достатнього рівня енергетичної безпеки, зростання заборгованості із заробітної плати, відсутність державних соціальних гарантій для шахтарів, що може призвести до тяжких соціальних наслідків у вугледобувних регіонах, хаотичного припинення виробничої діяльності підприємств, некерованого розвалу вугільної промисловості та виникнення техногенних катастроф екологічного характеру через некероване затоплення шахт. Зазначене призведе до необхідності значно більших витрат бюджетних коштів на подолання негативних наслідків без будь-якої корисної віддачі.

Другий варіант передбачає державну підтримку підприємств вугільної промисловості у повному обсязі на часткове покриття витрат із

собівартості без фінансування технічного переоснащення та можливість залучення кредитів інвесторів під державні гарантії. Перевагою такого варіанту є збереження основних фондів, кадрового потенціалу, зняття соціальної напруги, утримання досягнутих обсягів видобутку вугілля. Недоліками зазначеного варіанту є збільшення навантаження на державний бюджет на постійній основі; відсутність стимулу нарощування видобутку вугілля та реформування вугільної галузі, неможливість виходу на беззбитковий рівень роботи та низька інвестиційна привабливість вугледобувних підприємств; ризик щодо реальної можливості повернення кредитів.

Третій, оптимальний варіант розв'язання проблеми полягає у проведенні ефективного реформування вугільної галузі, а саме:

- удосконалення нормативно-правової бази для прискорення реструктуризації збиткових шахт;
- оптимізації непрофільних активів вугледобувних підприємств;
- підвищенні інвестиційної привабливості вугледобувних підприємств;
- виробленні механізму соціального захисту вивільнених працівників та розв'язання екологічних проблем;
- прискоренні підготовки шахт до приватизації;
- визначення конкретних заходів із зменшення собівартості готової товарної вугільної продукції;
- приведення ціни товарної вугільної продукції до економічно обґрунтованого рівня.

Такий підхід дозволить здійснити заходи з ліквідації збиткових шахт, вивести вугільні підприємства на беззбитковий рівень роботи з виробничим потенціалом для забезпечення енергетичної безпеки країни, створити умови для реального залучення приватних інвестицій у розвиток вугледобувних підприємств з наступною їх приватизацією.

Література:

1. Дмитренко Е. Д., Кириленко О. М. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Проблеми підвищення енергоефективності та енергозбереження України. Київ: зб. наук. пр., 2014. № 38. С. 60–63.
2. Квартальний звіт про виконання Державного бюджету України за III квартал 2017 року (за даними Державної казначейської служби України). URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=383780> (дата звернення: 11.01.2018).
3. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2014 рік (за даними Державної казначейської служби України). URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=257806> (дата звернення: 11.01.2018).
4. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2015 рік (за даними Державної казначейської служби України). URL:

<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=311513> (дата звернення: 11.01.2018).

5. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2016 рік (за даними Державної казначейської служби України). URL: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=359194&&documentList_stin_d=21 (дата звернення: 11.01.2018).

Заяць Надія Михайлівна

ст. гр. ФУПОзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доц. Булавинець В. М.

ФІНАНСУВАННЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Культурний розвиток держави – це фактор її конкурентоспроможності на світовій арені. Українська історія, культура, традиції, мистецькі та творчі прояви є важливим підґрунтям для розбудови сучасної європейської України та підвищення її конкурентної здатності. Однак, на відміну від багатьох західноєвропейських країн, у яких культурна індустрія приносить чималі прибутки, вітчизняна культурно-мистецька галузь, через обмеженість бюджетного фінансування та складну суспільно-політичну ситуацію, ще не стала пріоритетним напрямом суспільного розвитку. Проте, на сучасному етапі, незважаючи на те, що культурна інфраструктура та управління в значній мірі є залишками радянської політики і пріоритетів, Україна має винятковий шанс для здійснення фундаментальних змін в системі управління культурною політикою та досягнення суттєвого покращення й систематичності у наданні культурно-мистецьких послуг. Використання існуючої культурної інфраструктури, ресурсів та законодавства у процесі модернізації України може активізувати її економічний та соціальний розвиток.

Децентралізація у сфері культури передбачає перегляд існуючої структури та управлінських методів з метою оптимізації надання послуг, спрямованих на підвищення рівня доступу до знань та сучасних цифрових технологій, збереження пам'яті про визначні місця й традиції українського народу, а розвиток культурного та креативного підприємництва даватиме поштовх і пропонуватиме перспективи для талановитої молоді. На цьому шляху корисним є вивчення зарубіжного досвіду фінансування культури та можливість його використання у вітчизняній практиці.

Фінансування істотно впливає на сферу культури. Згідно даних опитування, проведеного аналітичним центром The Budapest Observatory (Будапештська обсерваторія культури) у рамках дослідження "Барометр культурної політики", майже 50% респондентів відзначають низький